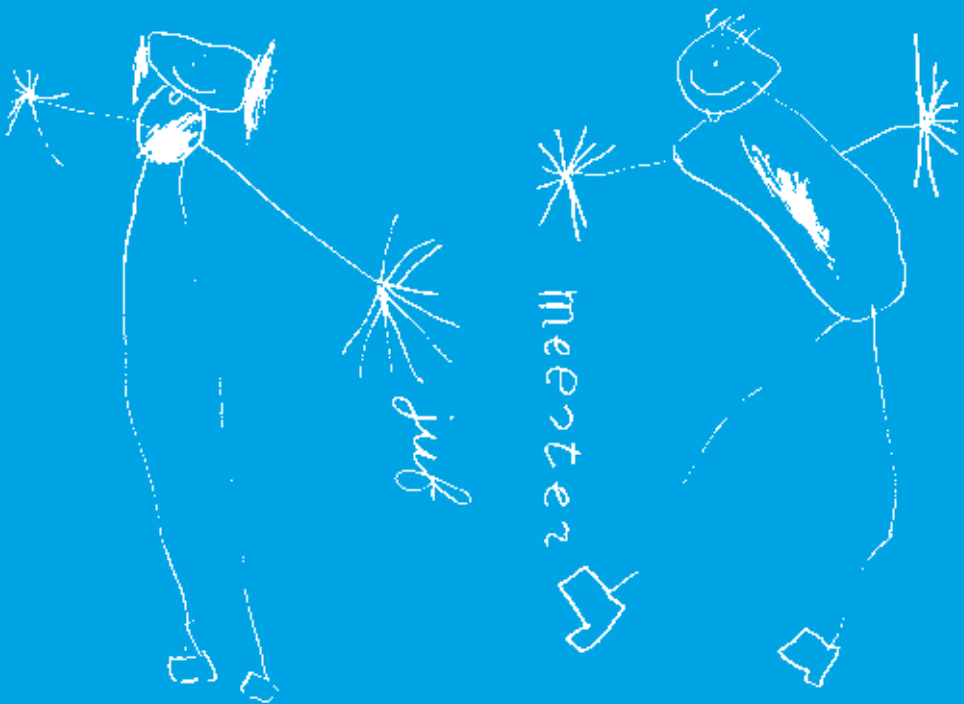

LOBO

Landelijke Oudervereniging
Bijzonder Onderwijs op
algemene grondslag

De schoolkas

INFORMATIE VOOR OUDERS
over de financiën van de basisschool

Inhoud

Pagina

Inleiding		5
Hoofdstuk 1	Waar komt al het geld vandaan?	7
	1.1 Geld van de overheid	7
	1.2 De vrijwillige ouderbijdrage	8
	1.3 Sponsoring	10
	1.4 Extra activiteiten	10
	1.5 Rente uit eigen vermogen	11
	1.6 Schenkingen	11
Hoofdstuk 2	Wat houdt lumpsumfinanciering in?	13
	2.1 Eén zak met geld	13
	2.2 De vrijwillige ouderbijdrage na invoering van lumpsumfinanciering	13
Hoofdstuk 3	Ouders hebben inspraak	15
	3.1 Meerjarenbegroting en financieel jaarverslag	15
	3.2 Visie als uitgangspunt voor de meerjarenbegroting	16
	3.3 Ouders zijn georganiseerd	16
	3.4 Inspraak in de vrijwillige ouderbijdrage	18
Hoofdstuk 4	Hoe komt de medezeggenschapsraad, ouderraad of oudervereniging aan geld?	21
	4.1 Situatie vóór invoering van lumpsumfinanciering	21
	4.2 Situatie na invoering van lumpsumfinanciering	21
Hoofdstuk 5	Uw invloed	25
Meer informatie		26

De schoolkas

Voorwoord

De Landelijke Oudervereniging Bijzonder Onderwijs op algemene grondslag (LOBO) heeft in het kader van de invoering van de lumpsumfinanciering de mogelijkheid om, met steun van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, extra activiteiten te ontwikkelen voor ouders op school. Ons doel is om ouders inzicht te geven in het systeem van de lumpsumfinanciering door het geven van informatie en het aanbieden van cursussen. De extra activiteiten richten zich op ouders in de medezeggenschapsraad (mr) en ouderraad. Daarnaast geeft de LOBO deze brochure uit om niet alleen de mr-ouders en ouders in de ouderraad of oudervereniging te informeren, maar ook de groepsouders, de activiteitencommissies en de hulpouders. Want ook die kunnen te maken hebben met het financiële reilen en zeilen van de school. Deze brochure geeft naast informatie over de lumpsumfinanciering een totaalbeeld over geldstromen binnen de school en de rechten en plichten van ouders ten aanzien van de bestedingen. De LOBO geeft met deze uitgave een antwoord op veelgestelde vragen over de lumpsumfinanciering in relatie tot andere inkomsten zoals de vrijwillige ouderbijdrage, vergoedingen voor medezeggenschap en ouderactiviteiten in het kader van medezeggenschap. Ook andere bronnen van inkomsten worden genoemd. Na het lezen van de brochure hopen wij dat u, als ouder, een beter inzicht heeft in deze materie en dat u uw stem laat horen als het gaat over geld binnen de school.

Jolanda Winkels
Directeur LOBO

'Dus die feestjes als sinterklaas, disco en slotmiddag betalen wij als ouders zelf? En dat wordt ook georganiseerd door ouders? Wat leuk dat ze dat doen. Misschien kan ik een keer meehelpen.'

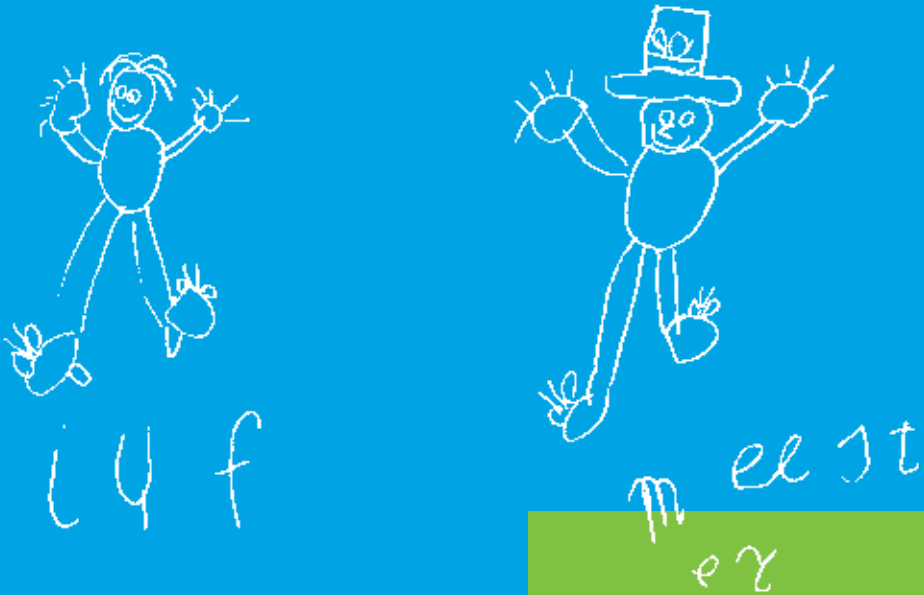
Inleiding

Ouders weten dat er op school veel méér gebeurt dan alleen lesgeven door de leerkrachten. Zij zijn immers op allerlei mogelijke manieren betrokken bij de school. Er zijn veel dingen op school die gedaan worden door ouders, dingen die het schoolleven voor kinderen net even makkelijker én leuker maken. Daar word je als ouder niet voor betaald, dat doe je gewoon. Omdat het goed is voor de school en dus goed voor de kinderen. Alles op school kost geld. Niet alleen de boeken, de schriften en de salarissen van de leerkrachten. Ook de kerstversiering is een keer betaald. En denk eens aan al die sinterklaascadeautjes. De meeste uitgaven van de school worden betaald met geld van de overheid. Van de vrijwillige ouderbijdrage en andere inkomsten worden de extraatjes betaald.

Ouders hebben op verschillende manieren iets te zeggen over de wijze waarop de school geld besteedt. De ouders in de medezeggenschapsraad hebben instemmings- en adviesrecht over verschillende financiële zaken, de ouderaad of oudervereniging fungeert hierbij als achterban die op haar beurt alle ouders betreft bij de beslissingen. Ook via de algemene ledenvergadering van het bestuur van de schoolvereniging kunnen de leden – de ouders – invloed uitoefenen op het financiële beleid van de school.

Vanaf 1 augustus 2006 is de lumpsumfinanciering van kracht. Dat houdt in dat de school op een andere manier geld kan uitgeven dan vóór die datum. De zeggenschap van ouders over geld op school wordt door de aanpassingen in de Wet medezeggenschap onderwijs, die Wet medezeggenschap scholen gaat heten, vergroot. Dit is ook nodig omdat de school meer vrijheid krijgt om zelf te bepalen hoe het geld besteed gaat worden in de komende jaren. Daar moet een meerjarenbeleidsplan voor gemaakt worden waar ouders invloed op hebben. Het plan heeft namelijk alles te maken met de kwaliteit van het onderwijs en de wensen van ouders.

Om invloed te kunnen uitoefenen, is het nodig te weten hoe in het algemeen de inkomsten van de school geregeld zijn, en wat de lumpsumfinanciering hieraan verandert.

Hoofdstuk 1 Waar komt al het geld vandaan?

Scholen worden voor het grootste gedeelte bekostigd door de overheid. Toch zijn er rijke en arme scholen. Dat komt door andere bronnen van inkomsten. Die kunnen soms zeer verschillend zijn. Er zijn scholen die hard aan de weg timmeren door allerlei projecten binnen te halen die bekostigd worden door de overheid of door andere opdrachtgevers zoals pedagogische studiecentra. Er zijn scholen die veel eigen vermogen hebben door schenkingen of onroerend goed waar rente op gegeven wordt. Maar er zijn scholen die geen extra's hebben en die, als het tegenzit, ook nog eens hoge kosten maken aan onderhoud of de energierekening.

Er zijn verschillende manieren waarop de school aan geld komt:

- via de overheid
- via de vrijwillige ouderbijdrage
- via sponsoring
- via andere activiteiten
- door rente uit eigen vermogen
- door schenkingen.

1.1 Geld van de overheid

Scholen krijgen geld van de overheid via het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De hoogte van dat bedrag wordt bepaald door het aantal leerlingen dat op 1 oktober van het voorgaande jaar op school zat. Particuliere scholen ontvangen geen geld van de overheid maar vragen een bijdrage van de ouders.

Vóór de invoering van de lumpsumfinanciering is het overheidsgeld 'geoormerkt'. Dat wil zeggen dat de school een vastgesteld bedrag krijgt voor alle verschillende zaken waar de school geld aan moet uitgeven. Geld binnen deze regeling mag dus niet worden gebruikt voor iets anders dan waar het voor bestemd is. Goed met budgetten omgaan is belangrijk om een gezond financieel beleid te voeren.

We onderscheiden drie posten:

1. *Personele kosten*

De grootste post op de begroting zijn de salarissen. De overheid vergoedde 100% van die kosten.

2. *Schoolbudget*

Dit zijn bedragen bestemd voor het personeelsbeleid. Scholen organiseren bijvoorbeeld wel eens een studiedag en leerkrachten worden regelmatig bijgeschoold.

3. Materiële instandhouding

Dit bedrag is bedoeld voor alle materiële zaken waar een school mee te maken heeft, zoals tafels en stoelen, boeken, pennen, schriften en computers, maar ook de schoonmaak en het onderhoud aan het gebouw.

Bij de invoering van de lumpsumfinanciering wordt de grootste post op de begroting (de salarissen) niet meer voor 100% vergoed door de overheid. Scholen ontvangen een bedrag voor de gemiddelde personele last (GPL). Elke school moet uitrekenen of dat bedrag ook daadwerkelijk de kosten dekt. Omdat de scholen hieraan moeten wennen, wordt er in de eerste jaren nog compensatie gegeven.

Een tweede verandering bij de invoering van de lumpsumfinanciering is het feit dat scholen niet meer verplicht zijn het geld voor personeel ook daadwerkelijk aan personeel uit te geven. Scholen krijgen dus de vrijheid om zelf te bepalen waar het geld van de overheid aan besteed wordt. Hiervoor moeten zij een meerjarenbeleidsplan maken waar ouders ook invloed op hebben.

1.2 De vrijwillige ouderbijdrage

Een belangrijke bron van inkomen waar ouders iets over te zeggen hebben, is de vrijwillige ouderbijdrage. Dat is immers geld van ouders zelf.

Deze vrijwillige bijdrage is bestemd voor allerlei extra zaken, waarvoor de school geen geld krijgt van de overheid. Schoolreisjes kunnen bijvoorbeeld worden betaald uit de vrijwillige ouderbijdrage, maar ook die nieuwe kerst-slingers of de sinterklaascadeautjes. Het geld mag niet besteed worden aan bijvoorbeeld leerboeken, schoonmaak of personeel, tenzij de ouders daarmee instemmen via de medezeggenschapsraad. De oudergeleding van de medezeggenschapsraad heeft instemmingsrecht over de hoogte en de besteding van de bijdrage.

Let wel: de ouderbijdrage is ook inderdaad vrijwillig. Wanneer ouders deze niet willen betalen, zijn zij dat niet verplicht. Het is wel zo dat hoe minder mensen betalen, hoe minder geld er binnenkomt. Er zullen dan activiteiten moeten worden afgelast, omdat die niet meer kunnen worden betaald. Als ouders niet betalen dan kan hun kind worden uitgesloten van activiteiten die gefinancierd worden met de ouderbijdrage.

‘Omdat de mr moet kunnen instemmen met hoe wij als ouderraad het geld van de vrijwillige ouderbijdrage uitgeven, hebben wij besloten de contacten weer wat aan te halen. Nu zit er altijd iemand van de mr bij onze ouderraadvergadering. En omgekeerd gaat er iemand van de ouderraad naar de mr-vergaderingen. Voordeel is dat, wanneer er over de ouderbijdrage wordt gesproken, je al weet wat je aan elkaar hebt. Bovendien is het interessant om van elkaar te horen met welke zaken binnen de school iedereen bezig is.’

1.3 Sponsoring

Een school kan besluiten om zichzelf te laten sponsoren. Sponsoring van de school kan zijn in de vorm van financiële of van materiële steun.

De overheid stelt eisen aan sponsoring van een school. Er moet voor gewaakt worden dat sponsoring de inhoud van het onderwijs gaat beïnvloeden.

Vandaar dat de onderwijsorganisaties en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een convenant hebben ondertekend, waardoor alle betrokkenen bij een school op een verantwoorde manier met sponsoring omgaan.

In het convenant worden onder meer de volgende voorbeelden genoemd:

- in het lesmateriaal mag geen reclame voorkomen;
- bij de aanschaf van computerapparatuur mag geen sprake zijn van verplichte afname van software bij de sponsor;
- bij sponsoring van bouw, inrichting of exploitatie mag de sponsor geen bemoeienis hebben met de bouw, inrichting en exploitatie zelf;
- sponsoring van cateringactiviteiten mag niet van invloed zijn op de tijdsindeling van de school, bijvoorbeeld verlenging van de pauzes om het consumptieverbruik te verhogen.

De mr moet instemmen met het beleid dat gevoerd wordt met betrekking tot sponsoring op school.

Wanneer de school gesponsord wordt, komt dat geld op de rekening van de penningmeester van het bestuur. Ouders hebben, ook weer via de oudergeleding in de mr, inspraak in de besteding van het gesponsorde geld. Van tevoren zal namelijk door de school moeten worden aangegeven waarvoor de sponsorgelden gebruikt gaan worden. De invoering van de lumpsumfinanciering verandert hier verder niets aan.

1.4 Extra activiteiten

Met extra activiteiten kan soms veel geld opgehaald worden: een fancyfair op het schoolplein of stroopwafels verkopen voor nieuw speelmateriaal. Scholen zijn creatief op dit gebied, dus er zijn nog veel meer voorbeelden te verzinnen.

Extra activiteiten worden vaak opgezet met als doel geld op te halen om eenmalig aan extra zaken op school te besteden. Wanneer de ouderraad of oudervereniging het initiatief neemt voor extra activiteiten, zal het binnengekomen geld ook op hun rekening komen te staan. Heeft de ouderraad geen eigen rekening, dan kan het voorlopig op de rekening van de school komen. De ouderraad moet er dan wel voor zorgen dat vermeld staat waar het geld vandaan komt en waar het voor gebruikt zal worden. Dit om te voorkomen dat na een tijdje niemand meer weet welk geld nu van wie is.

De school int het geld, maar het is aan de ouderraad om het te beheren. Wanneer het team zelf extra activiteiten organiseert, zal de school uiteraard ook zelf willen bepalen waaraan het hiermee opgehaalde geld besteed zal worden. Het is een goede zaak om dit in samenspraak te doen met de ouders en rekening te houden met de wensen van ouders. Ook hierin verandert niets met de invoering van de lumpsumfinanciering.

1.5 Rente uit eigen vermogen

Er zijn scholen die een eigen vermogen hebben. De rente die dat oplevert kan worden gebruikt voor extra investeringen. Het eigen vermogen van de school wordt door het bestuur van de vereniging of stichting beheerd. Bij een vereniging zijn de ouders de leden, zij hebben zeggenschap over het vermogen en zij beslissen hoe de rente zal worden gebruikt. Dit gebeurt in de algemene ledenvergadering van de vereniging.

1.6 Schenkingen

Het kan voorkomen dat een school geld krijgt uit schenkingen of legaten. Dit geld wordt toegevoegd aan het eigen vermogen tenzij er voorwaarden aan verbonden zijn om het aan iets speciaals uit te geven zoals een monument of een verplichting het uit te geven aan projecten in het kader van natuureducatie of ict.

'Het leek ons voor de kinderen zo leuk om een ervaringstuin bij de school te hebben. Dat heeft natuurlijk wel wat voeten in de aarde. Bovendien had de school geen geld hiervoor. Toen hebben we afgesproken dat de school voor het organisatorische gedeelte zou zorgen en wij voor het geld. De ouderraad heeft een fancyfair georganiseerd, waar heel veel ouders bij betrokken waren. Uiteindelijk heeft dat behoorlijk wat geld opgeleverd. En er is inmiddels een begin gemaakt met het aanleggen van de tuin!'

lumpsum financiering
 geld
 1 Zak geld

'Onze school heeft onlangs een schenking ontvangen van een particulier. Het bedrag is aanzienlijk. Er zijn geen voorwaarden aan verbonden waar het geld aan besteed moet worden.

Ons bestuur heeft nu in de algemene ledenvergadering voorgesteld om jaarlijks de rente te gebruiken om verbeteringen aan te brengen aan het schoolgebouw. Veel ouders willen liever dat de rente gebruikt wordt voor het aanstellen van een conciërge, dat is hard nodig. Bij de stemming waren 75% van de ouders voor het aanstellen van een conciërge. Die wordt nu aangesteld!'

lumpsum financiering

Hoofdstuk 2 Wat houdt lumpsumfinanciering in?

2.1 Eén zak met geld

Lumpsum betekent letterlijk: afgerond bedrag. In het onderwijs wordt met lumpsum bedoeld 'één zak met geld'.

De belangrijkste verandering die plaatsvindt met de invoering van de lumpsumfinanciering is dat het geld dat de school van de overheid ontvangt voor de personele kosten ook aan andere zaken besteed mag worden.

Het idee hierachter is dat scholen voortaan meer hun eigen beleid kunnen bepalen.

Met de invoering van de lumpsumfinanciering kunnen scholen tot op zekere hoogte dus zelf de keuze maken waarin zij willen investeren. Bijvoorbeeld als het gaat om materiële zaken. Want daarin is de situatie van iedere school verschillend. De ene school is gevestigd in een mooi nieuw gebouw, terwijl de andere school zowel van binnen als van buiten wel een likje verf zou kunnen gebruiken. En waar de ene school dringend behoefte heeft aan nieuw meubilair, wil de andere school graag wat meer geld uitgeven aan nieuwe computerprogramma's. Kortom, de school is met de invoering van de lumpsumfinanciering meer baas over eigen geld en heeft daarmee meer kans om als school maatwerk te leveren. Onderwijs dat past bij de kinderen en ouders op déze school.

Het is niet zo dat de school méér geld krijgt. En veel uitgaven met name op het gebied van personeelskosten blijven gelijk. De salarissen van leerkrachten en ander personeel zijn en blijven de grootste post op de begroting en daar moet dan ook samen met de normale uitgaven een meerjarenbeleid voor worden gemaakt om te voorkomen dat de school in financiële problemen komt.

Uitgangspunt van de overheid bij de invoering van de lumpsumfinanciering is dat de kwaliteit van het onderwijs verbeterd zal worden.

In de praktijk zal er van de lumpsumfinanciering niet altijd direct iets te merken zijn voor ouders. De verandering dat scholen meer zelf kunnen bepalen hoeveel geld zij aan welke zaken willen besteden, is voor ouders wél een belangrijke verandering.

2.2 De vrijwillige ouderbijdrage na invoering van lumpsumfinanciering

Alles waarvoor de school van de overheid geld krijgt, staat na de invoering van de lumpsumfinanciering voortaan als één geheel op de rekening van de penningmeester van het bestuur. Soms krijgt de penningmeester ook het geld van de vrijwillige bijdrage van ouders binnen. Het is goed om van te voren te bespreken hoe het geld van de vrijwillige ouderbijdrage wordt beheerd.

Wanneer er een oudervereniging op de school is, die staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel, zal er waarschijnlijk weinig veranderen. Het geld blijft onder beheer van de penningmeester van de oudervereniging. En in de algemene ledenvergadering van de oudervereniging stellen ouders de hoogte van de bijdrage vast en bepalen zij waaraan het geld besteed zal worden. Wanneer er geen ouderraad of oudervereniging is, of wanneer de penningmeester van het bestuur de vrijwillige bijdrage beheert, ligt het anders. De mogelijkheid bestaat dan dat het geld van de vrijwillige ouderbijdrage bij al het andere geld op één grote rekening komt. Dat zou tot gevolg kunnen

Schoolvereniging

Als ouders bij aanmelding van hun kind op school automatisch lid worden van de schoolvereniging verplichten zij zich ook de contributie van die vereniging te betalen, mits dit ook duidelijk vermeld staat. Deze bijdrage wordt vaak de vrijwillige ouderbijdrage genoemd. Dit is niet terecht. Het gaat hier om een contributie van de vereniging. Veel scholen vragen zowel contributie voor de vereniging als een vrijwillige ouderbijdrage. Als het schoolbestuur de vrijwillige ouderbijdrage int, zullen de hoogte en de besteding hiervan in de algemene ledenvergadering worden vastgesteld.

school sterk verschillen. De bijdrage wordt gebruikt om extra materiaal of een extra leerkracht te bekostigen. Zolang dit duidelijk is naar ouders, ouders hiermee ingestemd hebben via de medezeggenschapsraad of via de algemene ledenvergadering van de schoolvereniging én er een reductie- en kwijtscheldingsregeling is, is dit mogelijk.

Het geld dat binnenkomt via de vrijwillige ouderbijdrage zou altijd moeten toebehoren aan de ouders. Als blijkt dat het geld niet wordt opgemaakt in een schooljaar zou het moeten worden teruggeven aan de ouders door het terug te storten of door reductie van de bijdrage van het volgende jaar. Het zou dan ook goed zijn dat een dergelijke afspraak wordt gemaakt en ook in de schoolgids wordt vermeld, bij de omschrijving van de hoogte en de besteding van de ouderbijdrage.

hebben, dat ook deze gelden worden gebruikt voor zaken in de meerjarenbegroting waar de school al geld voor krijgt van de overheid. Het geld van de vrijwillige ouderbijdrage is echter juist bedoeld voor de 'extra' zaken. En het zijn de ouders die beslissen wat die extra zaken zullen zijn. Ouders zullen dan ook met het bestuur duidelijke afspraken moeten maken over hoe hiermee wordt omgegaan. Voor ouders is het net zo belangrijk een meerjarenbegroting te maken als voor het bestuur. Binnen het (algemeen) bijzonder onderwijs spelen er echter ook nog andere zaken mee. Om de pedagogisch-didactische visie of levensovertuiging in de praktijk te kunnen invullen, is soms financieel meer nodig dan wat de school van de overheid krijgt. De vrijwillige ouderbijdrage kan dan ook per

Hoofdstuk 3 Ouders hebben inspraak

Met de komst van de lumpsumfinanciering wil de overheid tegelijk de inspraak van ouders vergroten. Wanneer de scholen geld kunnen gaan uitgeven volgens hun eigen keuze, moet daar wel controle op komen vindt de overheid. In samenspraak met alle onderwijsorganisaties is de overheid bezig met een wet, waarin de medezeggenschap van ouders wordt vergroot. Dat zal met name tot uiting komen in de behandeling van de meerjarenbegroting en het financieel jaarverslag in de medezeggenschapsraad.

3.1 Meerjarenbegroting en financieel jaarverslag

Vanaf 1 augustus 2006 moet de school voor meerdere jaren achter elkaar bepalen waar de school geld aan wil en moet uitgeven. Er moet dus een meerjarenbegroting gemaakt worden. Scholen kijken bijvoorbeeld naar hun inventaris: hoe lang gaat alles nog mee, wanneer is het tijd om nieuwe zaken aan te schaffen? Computers die een jaar geleden zijn aangeschaft, zijn over een paar jaar weer afgeschreven.

Er wordt gekeken naar het huidige en toekomstige personeelsbestand. Personeelskosten veranderen immers met de jaren. Aan oudere leerkrachten wordt meer geld uitgegeven dan aan jongere leerkrachten. En jongere leerkrachten worden zelf ook weer ouder.

Ouders die lid zijn van de mr hebben adviesrecht over de meerjarenbegroting van de school en het financieel jaarverslag. Bovendien kan de mr zelf voorstellen doen over zaken waarvoor geld gereserveerd zou moeten worden. Ieder jaar moet er een financieel jaarverslag gemaakt worden door de school. In dat jaarverslag wordt verantwoording afgelegd waar geld aan is uitgegeven én wordt gekeken of het geld inderdaad is uitgegeven aan datgene waar het voor bestemd was.

'Ons bestuur int de vrijwillige ouderbijdrage. Wij hebben afgesproken dat we als ouderraad elk jaar tien procent van die bijdrage in eigen beheer krijgen voor een aantal activiteiten die de ouderraad organiseert. Jaarlijks maken wij een begroting en een financieel verslag. Bij een tekort of een overschot bepalen wij in overleg met het bestuur hoe dit te verrekenen. Op deze manier heeft onze ouderraad veel vrijheid en wordt niet opgezadeld met het innen van de vrijwillige ouderbijdrage.'

3.2 Visie als uitgangspunt voor de meerjarenbegroting

Om een goede en verantwoorde meerjarenbegroting op te stellen, is er een visie nodig. Ideeën over waar de school naar toe wil en ideeën over op welke zaken de school de nadruk wil leggen. De school kan wel haar eigen keuzes maken, maar dan moet ook duidelijk zijn waaróm ergens voor gekozen wordt. Bij het bepalen van een visie is het belangrijk inbreng te vragen van ouders, dit kan door een ouderenquête te houden.

Op grond van de visie die de school ontwikkelt, zal de school kiezen aan welke zaken nu en in de toekomst het geld besteed gaat worden.

Reden genoeg om als ouders mee te denken over wat de gevolgen kunnen zijn van het beleid van de school. Wat uitgegeven gaat worden aan het één, kan niet meer uitgegeven worden aan iets anders. Worden er allemaal nieuwe tafels en stoelen aangeschaft, of wordt er geld vrijgemaakt voor het aanstellen van een extra klassenassistent? Komt er een goed, maar duur, schoonmaakbedrijf de school schoonmaken of gaan ouders hierbij helpen, waardoor er geld overblijft voor andere - óók belangrijke - dingen?

Ouders krijgen via de medezeggenschapsraad meer stem in de keuzes die de school gaat maken, daarom is het goed om op de hoogte te blijven van wat er allemaal gebeurt en gaat gebeuren.

Scholen gaan zich afvragen welke richting ze op willen met hun onderwijs. De visie die de school ontwikkelt, zal voortkomen uit de vraag op welke gedachten het onderwijs van de school gebaseerd is. Vervolgens zal deze visie omgezet moeten worden in beleid en doelstellingen. Met andere woorden: de visie wordt praktisch en concreet gemaakt. Op welke concrete manier wil de school bereiken wat ze voor ogen heeft? Wat merk je als school, leerling en ouder in de praktijk van deze visie? Ten slotte zullen dit beleid en deze doelstellingen onderbouwd worden door een duidelijk financieel beleid: hoe wil de school met het geld dat binnenkomt de doelstellingen bereiken? En dat beleid gaat, zoals gezegd, niet meer over één jaar, maar over meerdere jaren tegelijk.

3.3 Ouders zijn georganiseerd

Hoe ouders inspraak kunnen hebben in de besteding van geld, hangt onder andere samen met de organisatie binnen de school.

Ouders zijn op twee manieren georganiseerd: via de oudergeleding van de medezeggenschapsraad en via de ouderraad of oudervereniging. Hierdoor worden alle ouders van de school vertegenwoordigd. Ook kunnen er ouders in een activiteitencommissie zitten of groeps- of klassenouder zijn.

Medezeggenschapsraad

Iedere school is verplicht een medezeggenschapsraad te hebben. De ouders in de medezeggenschapsraad worden gekozen door alle ouders van de school. Alleen wanneer een school op grond van geloofsopvatting of pedagogische visie geen medezeggenschapsraad meent te moeten instellen, kan de school ontheffing vragen aan het ministerie. In de medezeggenschapsraad zitten net zoveel ouders als personeelsleden. Hoeveel dat er maximaal zijn, is afhankelijk van het aantal leerlingen op school. De medezeggenschapsraad heeft de taak mee te praten en mee te denken over allerlei zaken binnen de school die met het beleid van de school te maken hebben. De medezeggenschapsraad beslist ook mee. Meepraten is iets anders dan meebeslissen. De medezeggenschapsraad kan bijvoorbeeld meepraten over de eisen voor de toelating van leerlingen, maar ze hebben de bevoegdheid om mee te beslissen in het antipestbeleid. Hier hebben ouders dus duidelijk een stem in het beleid van de school. We noemen dit de bijzondere bevoegdheden van de medezeggenschapsraad: instemmingsrecht en adviesrecht. Daarnaast heeft de medezeggenschapsraad algemene bevoegdheden, zoals het recht om informatie te krijgen en het recht om initiatieven te ontwikkelen.

Ouderraad of oudervereniging

Behalve de ouders in de medezeggenschapsraad, zijn er op school meestal ook ouders actief in de ouderraad of oudervereniging.

Een ouderraad bestaat uit een groep ouders die alle ouders op school vertegenwoordigt. De ouderraad verleent vaak hand- en spandiensten op school en organiseert activiteiten voor leerlingen. Ook kan de ouderraad de medezeggenschapsraad adviseren over allerlei zaken die ouders aangaan. Bovendien mag de ouderraad vragen stellen aan de medezeggenschapsraad. De medezeggenschapsraad moet deze vragen weer doorgeven aan het bestuur van de school. De leden van de ouderraad worden als het goed is door de ouders gekozen. Een oudervereniging is in praktisch opzicht hetzelfde als een ouderraad. Juridisch verschilt een oudervereniging wel van een ouderraad. Ouders betalen contributie aan de vereniging. Vaak wordt dit onterecht beschouwd als de vrijwillige ouderbijdrage (zie hoofdstuk 2.2). Net zo min als de school ouders kan verplichten de vrijwillige ouderbijdrage te betalen, kan de school ouders verplichten lid te worden van de oudervereniging.

Klassenouders of groepsouders

Bent u klassenouder of groepsouder, dan heeft u ook te maken met geld. Denk maar aan het paasontbijt, de bloemen voor de jarige juf of het presentje voor een ziek klasgenootje. In de meeste gevallen kan er dan gewoon met de pet worden rondgegaan, maar schoolbrede activiteiten zoals een ontbijt voor elke klas kunnen uit het potje van de vrijwillige ouderbijdrage komen. Elke klas krijgt dan zijn deel gerekend naar het aantal kinderen.

3.4 Inspraak in de vrijwillige ouderbijdrage

Met de invoering van de lumpsumfinanciering is het goed om op uw eigen school na te gaan door wie de vrijwillige ouderbijdrage wordt geïnd en beheerd. In de schoolgids moet de hoogte van de vrijwillige ouderbijdrage vermeld staan en waaraan deze besteed zal gaan worden. Er zijn verschillende mogelijkheden om de vrijwillige ouderbijdrage te innen.

Vrijwillige ouderbijdrage

Wie int:	Invloed ouders
Bestuur	Het bestuur doet een voorstel (voorgenomen besluit) over de hoogte van het bedrag en maakt een plan wat er met het geld gaat gebeuren. De ouders in de medezeggenschapsraad hebben hierover instemmingsrecht. Informatie over hoogte en besteding staat in de schoolgids.
Ouderraad (geen rechtspersoon)	De ouderraad doet een voorstel over de hoogte en de besteding van het bedrag dat aan ouders gevraagd zal worden. Op de algemene ouderavond wordt dit met de begroting voor komend jaar en het financieel jaarverslag van het afgelopen jaar voorgelegd aan alle ouders. Daarna legt de ouderraad het plan voor aan het bestuur. Voordat het bestuur tot uitvoering kan overgaan, moet de medezeggenschapsraad met dit voorgenomen besluit instemmen. In dit geval kan zowel de ouderraad als de school zelf het geld innen. Soms wordt er uit praktische overweging voor gekozen dat de school dat doet. De ouderraad hoeft dan geen eigen bankrekening te hebben. Alle kosten worden via declaraties vergoed.
Oudervereniging (wel een rechtspersoon)	De oudervereniging doet een voorstel over de hoogte van het bedrag dat aan ouders gevraagd zal worden. Op de algemene ledenvergadering wordt dit met de begroting voor komend jaar en het financieel jaarverslag van het afgelopen jaar voorgelegd aan de leden van de vereniging (de ouders). De ouders beslissen dan of zij het hier mee eens zijn of niet. Het bestuur van de school en de medezeggenschapsraad hebben hier geen bemoeienis mee. Wel wordt aangeraden in goed overleg te treden met de school en de medezeggenschapsraad over de activiteiten en wensen van alle betrokkenen van de school.

Ouders hebben dus altijd een stem in wat er met het geld van de vrijwillige ouderbijdrage gebeurt. Het meest ver gaat dat in de laatste situatie. Een oudervereniging is immers het meest onafhankelijk.

Er is pas sprake van een oudervereniging, wanneer er statuten zijn die door de notaris zijn vastgelegd in een akte. Bovendien moet de vereniging ingeschreven staan bij de Kamer van Koophandel. U bent lid van die oudervereniging wanneer u uw contributie (meestal de vrijwillige ouderbijdrage) betaald hebt. Eigenlijk net zoals bij iedere andere vereniging. Overigens kan het zo zijn dat, naast de contributie voor de oudervereniging, de school zelf ook nog een vrijwillige bijdrage vraagt aan ouders of dat een percentage van de bijdrage wordt overgedragen aan de school. Dit geld is voor uitgaven die de school beter kan regelen, zoals schoolreisjes en in sommige gevallen – als de medezeggenschapsraad dit heeft goedgekeurd – de kosten voor extra personeel. Het is goed ook de algemene ledenvergadering van de schoolvereniging te bezoeken. Hier kunt u, als lid, direct uw invloed uitoefenen en zien of de gemaakte afspraken over uitgaven worden nagekomen. Natuurlijk geldt dit ook voor de algemene ouderavond van de ouderraad. Ook hier hebt u gelegenheid uw stem te laten horen en wordt u geïnformeerd over het financiële reilen en zeilen van het bestuur van de oudervereniging.

Als de school een vereniging is, zijn de ouders meestal automatisch lid. In dat geval kan de vrijwillige ouderbijdrage worden vastgesteld in de algemene ledenvergadering van de vereniging. De medezeggenschapsraad heeft dan geen recht meer om instemming te verlenen. De algemene ledenvergadering van de schoolvereniging is het hoogste orgaan van de school.

Als de ouderraad geen rechtspersoon is dan is juridisch gesproken het schoolbestuur eindverantwoordelijk.

Hoofdstuk 4 Hoe komt de medezeggenschapsraad, ouderraad of oudervereniging aan geld?

4.1 Situatie vóór invoering van lumpsumfinanciering

Ouders die vertegenwoordigd zijn in een ouderraad, oudervereniging of medezeggenschapsraad kunnen aanspraak maken op gelden die door de overheid worden toegekend. De overheid vindt medezeggenschap van ouders binnen de school belangrijk. Daarom ontvangt het bestuur geld om deze medezeggenschap mogelijk te maken en verder inhoud te geven. Maar zolang een ouderraad, oudervereniging of medezeggenschapsraad niet zelf met voorstellen komt om het bedrag te besteden, blijft het geld hoogstwaarschijnlijk op de rekening van het schoolbestuur staan. Omdat bij dit geld niet speciaal gezegd wordt dat het alleen door ouderraad, oudervereniging of medezeggenschapsraad gebruikt mag worden, kan het schoolbestuur ook beslissen er iets anders mee te doen.

Om een idee te hebben om welke bedragen het gaat, ziet u hieronder de bedragen zoals die gelden voor 2006. Het bedrag per leerling kunt u vermenigvuldigen met het aantal leerlingen dat per 1 oktober van het vorige schooljaar op de school staat ingeschreven:

Medezeggenschap	€ 1,22 per leerling € 8,61 per school
Ouderactiviteiten in het kader van medezeggenschap (= ouderraad)	€ 0,91 per leerling € 8,61 per school

4.2 Situatie na invoering van lumpsumfinanciering

Medezeggenschapsraad

Medezeggenschap wordt, met de komst van de lumpsumfinanciering, de komende jaren belangrijker binnen de school. De overheid is in samenspraak met alle onderwijsorganisaties bezig met een wet, de Wet medezeggenschap scholen, waarin medezeggenschap van ouders wordt vergroot. Maar dan moet u wel weten waarover u (mee)praat. Scholing met name voor leden van een medezeggenschapsraad is daarom nuttig. En scholing kost geld. De bedragen waar de medezeggenschapsraad vóór de invoering van de lumpsumfinanciering aanspraak op kan maken, zijn er in principe nog wel, maar kunnen opgaan in het grote bedrag dat de school krijgt van de overheid. Om toch gemaakte kosten in het kader van medezeggenschap vergoed te

kunnen krijgen, kan de medezeggenschapsraad (in overleg met directie en bestuur) voor zichzelf een bedrag op de meerjarenbegroting reserveren. Dat bedrag kan gebaseerd zijn op de bedragen zoals die in de tabel staan. Kortom: wanneer de medezeggenschapsraad aanspraak wil maken op een budget voor medezeggenschap, is het goed na te denken over wat er aan financiën nodig is om goed te functioneren. Wat heeft de medezeggenschapsraad bijvoorbeeld nodig aan scholing, abonnementen of wat geeft de medezeggenschapsraad aan andere zaken uit? Zo kan de medezeggenschapsraad zijn eigen begroting indienen bij het bestuur.

Ouderraad of oudervereniging

De ouderraad mag de medezeggenschapsraad gevraagd en ongevraagd adviseren, vragen stellen die dan moeten worden doorgegeven aan het bestuur en om informatie vragen. Om deze redenen kan ook een ouderraad behoefte hebben aan scholing, abonnementen en lidmaatschap van een belangenorganisatie (landelijke oudervereniging). En ook een ouderraad kan kopieerkosten hebben of brieven moeten versturen. Het gaat hier dan uiteraard om andere zaken dan de activiteiten die betaald worden uit de vrijwillige ouderbijdrage.

Voor de ouderraad geldt hier hetzelfde verhaal als voor de medezeggenschapsraad. Wanneer de ouderraad niet als aparte post op de meerjarenbegroting komt te staan, kan er de komende jaren geen aanspraak op worden gemaakt. Dat geld komt dan in de grote pot, waarvan andere zaken bekostigd kunnen worden. Met andere woorden: de ouderraad zal er goed op moeten letten dat het geld dat bestemd is voor de ouderraad, ook daadwerkelijk daarvoor gebruikt kan worden.

Het is voor de ouderraad en voor ouders die betrokken zijn bij het werk van de ouderraad, net als voor de medezeggenschapsraad, nuttig na te denken welke kosten de ouderraad de komende jaren denkt te gaan maken. En dan te bekijken of de ouderraad, ook weer gebaseerd op de bedragen in de tabel (zie pagina 21), een aparte post op de begroting wil hebben.

Hoofdstuk 5 Uw invloed

Al met al betekent het, dat de invloed van ouders groter en belangrijker wordt dan voorheen het geval was. Dat geldt niet alleen voor de ouders in de ouderaad of oudervereniging, of voor de ouders in de medezeggenschapsraad. Het geldt voor iedere ouder die geïnteresseerd is in het onderwijs aan hun kind. U wilt dat de school verantwoord geld uitgeeft, zodat uw kind en de andere leerlingen profijt daarvan zullen hebben.

U kunt uw stem laten horen via de ouders in de ouderraad, oudervereniging of medezeggenschapsraad.

Ook op de algemene ledenvergadering van de schoolvereniging kunnen zaken aan de orde worden gesteld door de ouders die (in de meeste gevallen) lid zijn van de schoolvereniging.

Meer informatie

Informatie over lumpsumfinanciering

Projectbureau lumpsum primair onderwijs
(0800) 7272727,
op werkdagen van 9.00 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 16.30 uur.
www.lumpsumpo.nl

Informatie, advies en cursussen voor ouders in de medezeggenschaps- en ouderraad

Landelijke Oudervereniging Bijzonder Onderwijs op algemene grondslag (LOBO)
(070) 3850866,
tijdens kantooruren en woensdag van 19.00 tot 22.00 uur.
www.lobonl

Algemene informatie en advies voor ouders over onderwijs

5010
(0800) 5010 (toets 1: algemeen bijzonder onderwijs),
op schooldagen van 10.00 tot 15.00 uur.
www.50tien.nl

Februari 2006

Uitgave van de Landelijke Oudervereniging Bijzonder Onderwijs op algemene grondslag (LOBO)
Laan van N.O. Indië 277b
2593 BS Den Haag
T (070) 385 08 66
F (070) 335 12 54
I www.lobonl
E info@lobonl

De LOBO is de algemene vereniging voor ouders in het onderwijs. De LOBO behartigt de belangen van ouders met kinderen in het basis-, speciaal en voortgezet onderwijs door ondersteuning, informatievoorziening, scholing en advisering. De LOBO bevordert de deskundigheid van zowel individuele ouders als van ouders in de medezeggenschaps- en ouderraad.

Met dank voor de tekeningen aan Bas, Gustaaf, Jelle, Lianne, Max, Thijs en Tom.

